

VOLNĚ ŽIJÍCÍ PTÁCI

ANEB JAK JIM V ZIMĚ POMOCI A NEUBLÍŽIT

PŘI PŘIKRMOVÁNÍ JE DŮLEŽITÁ PŘEDEVŠÍM HYGIENA, KVALITA NABÍZENÉ POTRAVY A BEZPEČNÉ UMÍSTĚNÍ KRMÍTKA.

Krmení ptáků v zimě je vhodnou a užitečnou formou pomoci ptačím druhům, pokud je prováděno zodpovědně a v souladu s příslušnými doporučeními.

PROČ (A KDY) KRMIT PTÁKY V ZIMĚ?

- Přírozená potrava je v zimě nedostatečná** – hmyz, semena a plody nejsou dostupné. Ptáci musí doplňovat energii, aby přežili mrazy. Pomoc je vhodná zejména **při mrazech a sněhu**, kdy potravu nemohou najít.
- Krmení v **teplých obdobích bez sněhu a mrazu** může podporovat **přemnožení holubů a nežádoucí hlodavce**, proto začínat opravdu až při zimních podmínkách.
- Odměnou je možnost pozorovat **"divadlo"**, naučit se určovat jednotlivé druhy ptáků, vhodné i pro **nauku u dětí** (pozitivní vztah k přírodě včetně toho jak pečovat o krmítka) - více na **Ptačí hodinka**.

ČÍM KRMIT (A ČÍM NIKDY NEKRMIT)

Můžeme **přikrmovat**, ne **překrmovat**.

Co dávat (doporučeno): směsi semen (konopná, lněná slunečnice, mák), nesolené ořechy (vlašské, lískové), lojové koule bez plastových sítěk, jablka, bobule (bezinky, jeřabiny, hloh, šípky), obilí (ječmen, pšenice), proso.

Co NIKDY: pečivo (chléb, rohlíky) v jakékoliv formě, plesnivá a žluklá semena, solené nebo kořeněné potraviny.

- Černá slunečnice** - nejuniverzálnější semeno: sýkory (koňadra, modřinka), stehlík, zvonek, brhlík.
- Směs semen** (pšenice, proso, oves) - pro drobné zpěvné ptáky: vrabec, pěnkava, hýl.
- Loj / tukové koule** (bez plastu) - důležitý zdroj energie při extrémním mrazu: sýkory, brhlík, šoupálek, strakapoud.
- Arašíd / ořechy** (pouze nesolené, nesmí plesnivět): sýkory, brhlík, strakapoud, sojka.
- Jablka, hrušky, bobule** - drobní pěvci a drozdi je milují: kos, drozd, červenka, rehek.
- Rozinky**: (namočené) - v mrazech zásadní energetická „rychlovka“: kos, červenka, rehek.
- Mouční červi / sušený hmyz** - skvělé při velkých mrazech pro extra bílkovinu: červenka, rehek, střízlík.
- Lískové ořechy, vlašské ořechy** (nesolené) - větší ptáci, vyžadují robustní krmítka: sojka, strakapoud, brhlík.

Pro vodní ptáky (labutě, kachny) je vhodné: obilí (pšenice, žito, oves, ječmen), hrách, kukuřice, salát, strouhaná mrkev, vařené brambory, granule pro vodní ptactvo, **PEČIVO NEPODÁVEJTE v žádné formě (suché, namočené, plesnivé, ...)**!

TIP: Lojové koule podávejte bez plastových sítěk.

- Raději nechte volně zavěšené nebo v drátěném zásobníku.
- Plastové sítě představují riziko poranění končetin a prstů u ptactva.
- V přírodě mohou zůstat viset i několik měsíců až let.
- Pokud spadnou na zem, mohou je sežrat savci, zejména ježci a psi, což může vést k vážným trávicím problémům.

JAK JIM POMOCI JEŠTĚ VÍC?

- Čistá voda** → mělká černá miska se studenou vodou a volným korkem (proti zamrznutí), ideálně 1–2× denně doplňovat.
- Krmení na více úrovních** → semena pro sýkory ve výšce, jablka na zemi pro kosy.
- Uzpůsobení zahrady, balkonu či svého okolí** tak, aby ptáci našli dostatek přírodní potravy a úkrytů. Pomůžeme tím i hmyzu, nejen ptákům. Více na **Ptačí zahrady**.

JAKÉ KRMÍTKO A KDE HO UMÍSTIT?

- Nejlepší materiál je **dřevo nebo plast** (snadná údržba).
- Krmítka musí být **kryté před sněhem a deštěm** (stříška přesahující základnu). Praktická jsou i krmítka **tubusová**.
- Ideální jsou krmítka **s minimálním prostorem ke stání**. Díky tomu nešlapou do krmiva, nedochází ke kontaminaci trusem, což výrazně snižuje riziko **přenosu nemoci mezi ptáky**.
- Vysoko nad zemí**, minimálně 1,5–2 metry a 2–3 metry od keřů, aby měli ptáci úkryt nablízku, ale predátoři se k nim nedostali.
- Umísťujeme tak, aby ptáci při letu ke krmítku **nenaráželi do skla**. Lze použít **UV samolepky** na okno.
- Údržba je zásadní!** Plesnivá potrava způsobí „plíseň“ vzdušných vaků (aspergilózu), střevní infekce až **úhyny**, proto **denně** odstraňujeme **trus a zbytky potravy**. Je doporučitelné **pravidelně čistit** (1× týdně - teplá voda, saponát a **vysušení!**).
- Sundat krmítka na 2 týdny, pokud vidíte více nemocných nebo uhynulých ptáků a vydezinfikovat ho (např.: 5% savo).

PRVNÍ POMOC PRO LAIKA

Kdy zasáhnout:

- při **poranění** - krev, zlomenina, poraněná křídla
- při **podchlazení** - leží načepýřený, nereaguje, dýchá těžce
- po nárazu do okna** a jen **leží a lapá po dechu**
- je **znečištěný** od zbytků lepidla, oleje, chemikálií na peří

Pokud není schopný úniku před predátorem → potřebuje pomoc.

Vezměte ptáka, v jednorázových rukavicích, do krabice s otvory, vystlané papírem.

TMA + KLID + TEPLLO (cca 20-30°C) = nejlepší první pomoc
Nekrmít, nenapájet násilně! (riziko aspirace), nepodávat léky.

Kontaktovat nejbližší **záchrannou stanici**, 774 155 155 – SÍŤ ZÁCHRANNÝCH STANIC ČR, www.zvirevnouzi.cz

ÚHYN VOLNĚ ŽIJÍCÍHO PTACTVA

U některých úhynů je vhodné ptáky předat k dalšímu šetření.

- Úhyny 5 a více vodních ptáků** nebo **hromadné úhyny volně žijících ptáků** hlase přímo na **SVS (Státní veterinární správa)** kvůli sledování výskytu ptačí chřipky.
- Pokud se jedná o 1 uhynulý kus v obci, nahlásíme ho. Pokud se jedná o úhyn na vlastním pozemku, je vhodné kadáver zahrabat do země a vyplnit formulář - (ČSO - **Česká společnost ornitologická**) - www.projekty.birds.cz/ptacipasti/choroby

